

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 28ης Οκτωβρίου 1993 *

Στην υπόθεση T-83/92,

Zunis Holding SA, εταιρία λουξεμβουργιανού δικαίου, με έδρα το Λουξεμβούργο,

Finan Srl, εταιρία ιταλικού δικαίου, με έδρα το Bergamo (Ιταλία), και

Massinvest SA, εταιρία ελβετικού δικαίου, με έδρα το Mendrisio (Ελβετία),

εκπροσωπούμενες από τους Nicholas Forwood, QC, δικηγόρο Αγγλίας και Ουαλίας, και Stanley Crossick, solicitor, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο Jean Hoss, 15, Côte d'Eich,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους Giuliano Marengo, νομικό σύμβουλο, και Bernd Langeheine, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Nicola Anneschino, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως που περιλαμβάνεται στο έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1992, που απηύθυνε η Επιτροπή στις προσφεύγουσες, και με την οποία αρνήθηκε να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία στην υπόθεση IV/M.159 (Mediobanca/Generali),

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. L. Cruz Vilaça, Πρόεδρο, D. P. M. Barrington, J. Biancarelli, C. P. Briët και A. Καλογερόπουλο, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 24ης Ιουνίου 1993,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Στις 27 Νοεμβρίου 1991, η Επιτροπή έλαβε μια κοινοποίηση δυνάμει του κανονισμού (ΕΟΚ) 4064/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (αναθεωρηθέν κείμενο που δημοσιεύθηκε στην ΕΕ 1990, L 257, σ. 14, στο εξής: κανονισμός 4064/89), που αφορούσε μια πράξη με την οποία η Mediobanca-Banca di Credito Finanziario SpA (στο εξής: Mediobanca) ανέβαζε τη συμμετοχή της στο κεφάλαιο της Assicurazioni Generali SpA (στο εξής: Generali) από 5,98 σε 12,84 %.
- 2 Με απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1991, που εκδόθηκε δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 4064/89, η Επιτροπή έκρινε ότι η κοινοποιηθείσα πράξη δεν ενέπιπτε στον κανονισμό αυτό, για τον λόγο ότι η Mediobanca δεν ήταν σε θέση, μετά την κοινοποιηθείσα πράξη, να ασκήσει μόνη ή μαζί με άλλες επιχειρήσεις «αποφασιστική επιρροή» επί της Generali.

- 3 Με έγγραφο που έστειλαν στην Επιτροπή στις 26 Ιουνίου 1992, οι προσφεύγουσες, που είναι όλες μέτοχοι της Generali, ζήτησαν να κινηθεί εκ νέου η διαδικασία, μετά τη δημοσίευση, στις 19 Μαρτίου 1992, στην ημερήσια ιταλική εφημερίδα *Il Sole 24 Ore*, άρθρου που δημοσίευε το πλήρες κείμενο μιας συμφωνίας η οποία είχε συναφθεί στο Παρίσι στις 26 Ιουνίου 1985 και είχε παραμείνει μέχρι τότε απόρρητη, μεταξύ της Mediobanca, Lazard Frères de Paris (στο εξής: Lazard) — της οποίας η θυγατρική Euralux SA ήταν ο δεύτερος μέτοχος της Generali με 4,77 % του κεφαλαίου — και της ίδιας της Generali (στο εξής: συμφωνία). Η συμφωνία αυτή προβλέπει μεταξύ άλλων τη σύσταση διευθυντικής επιτροπής, συγκείμενης από εκπροσώπους της Generali και των δύο κυρίων μετόχων της, για να εξετάζει τα κοινού ενδιαφέροντος προβλήματα της Generali και για να παρεμβαίνει στον διορισμό ορισμένων μελών των οργάνων διοικήσεως και διευθύνσεως της εταιρίας.
- 4 Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, οι προσφεύγουσες υποστήριξαν, αφενός μεν, ότι έλαβαν γνώση του άρθρου αυτού «τέλη Μαρτίου/αρχές Απριλίου του 1992», αφετέρου δε, ότι ήλθαν σε πρώτη ανεπίσημη επαφή με τις υπηρεσίες της Επιτροπής στις 6 Μαΐου 1992, πριν από την υποβολή της τυπικής αιτήσεως περί κινήσεως εκ νέου της διαδικασίας με έγγραφο της 26ης Ιουνίου 1992.
- 5 Με την αίτηση αυτή οι προσφεύγουσες ισχυρίστηκαν κυρίως ότι η εκτίμηση στην οποία προέβη η Επιτροπή με την απόφασή της της 19ης Δεκεμβρίου 1991, κατά την οποία η κοινοποιηθείσα πράξη συγκεντρώσεως δεν ενέπιπτε στον κανονισμό 4064/89, οφειλόταν σε βασική παρερμηνεία των ουσιωδών στοιχείων σχετικά με την έκταση της επιρροής και του ελέγχου που ασκούσε η Mediobanca, τόσο μόνη της όσο και από κοινού με τη Lazard, πριν από την αύξηση της συμμετοχής της, δυνάμει της κοινοποιηθείσας πράξεως. Το σφάλμα αυτό δεν μπορούσε, κατά την άποψη των προσφευγουσών, παρά να είναι προϊόν προδήλως ελλιπούς ή ανακριβούς πληροφορήσεως ως προς το περιεχόμενο της συμφωνίας που συνήφθη μεταξύ Mediobanca, Lazard και Generali, ιδίως δε ως προς τα αποτελέσματά της. Οι προσφεύγουσες ισχυρίστηκαν εξάλλου ότι το γεγονός ότι η κοινοποίηση ήταν ελλιπής ή ανακριβής ως προς το περιεχόμενό της είχε ως διαδικαστική συνέπεια ότι η Επιτροπή εξακολούθησε να είναι αρμόδια να ανοίξει εκ νέου τον φάκελο και ότι η επανεξέταση αυτή ήταν δικαιολογημένη από την άποψη τόσο του δημοσίου συμφέροντος όσο και του συμφέροντος των ενδιαφερομένων μερών.
- 6 Με έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1992, που υπέγραψε ο γενικός διευθυντής του Ανταγωνισμού της Επιτροπής, η τελευταία απέρριψε την αίτηση των προσφευγουσών που ζητούσαν την επανάληψη της διαδικασίας, για τον λόγο μεταξύ άλλων ότι

«(...) η απόφαση Mediobanca/Generali δεν στηριζόταν σε “ανακριβείς πληροφορίες”, όπως ισχυρίζεστε, αφού η Επιτροπή είχε γνώση της συμφωνίας του Παρισιού του 1985 και την είχε λάβει υπόψη της κατά την έκδοση της αποφάσεώς της. Παραπέμπω στη δήλωση της Επιτροπής κατά την οποία “il predetto accordo non contiene disposizioni circa l’esercizio congiunto dei diritti di voto né include qualsivoglia meccanismo societario che garantisca il risultato finale delle proposizioni concernenti la composizione degli organi sociali” (“η εν λόγω συμφωνία δεν περιλαμβάνει διατάξεις για την κοινή άσκηση του δικαιώματος ψήφου, ούτε κανέναν εταιρικό μηχανισμό που να εξασφαλίζει το τελικό αποτέλεσμα των προτάσεων οι οποίες αφορούν τη σύνθεση των εταιρικών οργάνων”) (σημείο 9, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως).

Παρέπεται ότι δεν υφίσταται κανένας λόγος επαναλήψεως της έρευνας της υποθέσεως και ότι δεν είναι κατά συνέπεια αναγκαίο να ληφθεί απόφαση αναστολής της πράξεως (...).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 7 Υπό τις περιστάσεις αυτές, με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 30 Σεπτεμβρίου 1992, οι προσφεύγουσες άσκησαν προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως που περιέχει αυτό το έγγραφο.
- 8 Με υπόμνημα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 17 Δεκεμβρίου 1992, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου κατά της προσφυγής που άσκησαν οι προσφεύγουσες, υπό τους όρους του άρθρου 114 του Κανονισμού Διαδικασίας.
- 9 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:
 - να διατάξει την Επιτροπή να προσκομίσει, ως αποδεικτικό μέσον, το πλήρες κείμενο της αποφάσεως της 19ης Δεκεμβρίου 1991 και της κοινοποιήσεως της Generali/Mediobanca, καθώς και όλα τα λοιπά έγγραφα σχετικά με τη συμφωνία και τα αποτελέσματά της.

- να κηρύξει άκυρη την απόφαση της Επιτροπής όπως κοινοποιήθηκε με το έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1992.
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 10 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη.
 - να καταδικάσει τις προσφεύγουσες εις ολόκληρον και από κοινού στα δικαστικά έξοδα.
- 11 Με τις παρατηρήσεις τους επί της ενστάσεως απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή, οι προσφεύγουσες ζητούν από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την ένσταση της Επιτροπής ως αβάσιμη και να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή.
 - επικουρικώς, να συνεξετάσει το ζήτημα του παραδεκτού με την ουσία της υποθέσεως και να διατάξει όλες τις αναγκαίες αποδείξεις όσον αφορά την αληθή φύση του εγγράφου της 31ης Ιουλίου 1992.
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στο σύνολο των δικαστικών εξόδων.
- 12 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε να δεχθεί την αίτηση της Επιτροπής να αποφανθεί επί της ενστάσεως απαραδέκτου χωρίς να εισέλθει στη συζήτηση επί της ουσίας, συγχρόνως δε να καλέσει τους διαδίκους να απαντήσουν σε ορισμένες έγγραφες

ερωτήσεις. Οι προσφεύγουσες και η καθής απάντησαν στις ερωτήσεις που έθεσε το Πρωτοδικείο με έγγραφα που πρωτοκολλήθηκαν στις 14 Ιουνίου 1993. Αγόρευαν και απάντησαν στις προφορικές ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη δημοσία συνεδρίαση της 24ης Ιουνίου 1993.

- 13 Μετά το πέρας της συνεδριάσεως, ο πρόεδρος κήρυξε τη λήξη της προφορικής διαδικασίας επί της ενστάσεως απαραδέκτου.

Επί του παραδεκτού του ακυρωτικού αιτήματος

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 14 Για να στηρίξει την ένσταση απαραδέκτου που προβάλλει, η Επιτροπή ισχυρίζεται πρώτον ότι το έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1992 δεν αποτελεί απόφαση ικανή να αποτελέσει αντικείμενο δικαστικού ελέγχου, διότι περιορίζεται στην πληροφόρηση των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή τελούσε εν γνώσει της συμφωνίας όταν εξέδωσε την απόφασή της και ότι την είχε λάβει υπόψη της. Υπογραμμίζει σχετικά ότι, μολονότι είναι ασφαλώς αληθές ότι τίποτε δεν εμποδίζει, από νομικής απόψεως, την επανάληψη της έρευνας μιας πράξεως συγκεντρώσεως η οποία κατέληξε σε απόφαση δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 4064/89, ουδεμία ωστόσο υφίσταται διάταξη του κοινοτικού δικαίου που να την υποχρεώνει να επαναλάβει μια τέτοια έρευνα κατόπιν αιτήσεως ενδιαφερομένης επιχειρήσεως και ακόμη λιγότερο ενός τρίτου που επικαλείται ένα κατά τους ισχυρισμούς του νέο γεγονός. Εξάλλου, η Επιτροπή θεωρεί ότι, ενόψει της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της δυσχέρειας να ακυρώσει τις συνέπειες μιας πράξεως συγκεντρώσεως, οφείλει να είναι προσεκτική κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας όσον αφορά την ανακίνηση μιας υποθέσεως στον τομέα αυτό.
- 15 Προβαίνοντας συναφώς σε σύγκριση με τους κανόνες που ισχύουν στις αιτήσεις αναθεωρήσεως αποφάσεως του Δικαστηρίου ή του Πρωτοδικείου, η καθής εκτιμά ότι μια αίτηση αναθεωρήσεως αποφάσεως που εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 4064/89 δεν είναι «έγκυρη» παρά μόνον μετά την ανακάλυψη γεγονότος το οποίο, πριν από την έκδοση της αποφάσεως, ήταν άγνωστο τόσο στην Επιτροπή όσο και στο μέρος που ζητεί την αναθεώρηση. Κατά την Επιτροπή, οι προσφεύγουσες δεν παρουσίασαν κανένα νέο γεγονός και δεν ισχυρίζονται ότι η συμφωνία αποτελούσε άγνωστο γεγονός για την Επιτροπή κατά τον χρόνο που εξέδωσε την απόφασή της της 19ης Δεκεμβρίου 1991,

αλλά περιορίζονται στον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή δεν εκτίμησε ορθώς τα αποτελέσματα της εν λόγω συμφωνίας.

16 Η Επιτροπή υποστηρίζει ακόμη, με την έντασή της απαραδέκτου, ότι το έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1992 δεν έχει το περιεχόμενο αποφάσεως και ότι, τόσο από το γράμμα όσο και από το πνεύμα του εγγράφου αυτού, προκύπτει ότι αφορά ένα προκαταρκτικό στάδιο της έρευνας της αιτήσεως των προσφευγουσών και δεν εκφράζει παρά μια πρώτη αντίδραση των υπηρεσιών της Επιτροπής, χωρίς επομένως να παράγει κανένα νομικό αποτέλεσμα. Η καθής ισχυρίζεται εξάλλου ότι η οριστική άρνηση της εκ νέου κινήσεως της διαδικασίας θα έπρεπε να προέρχεται από την ίδια αρχή με εκείνη που είναι αρμόδια να επιληφθεί εκ νέου μιας υποθέσεως συγκεντρώσεως, δηλαδή από το σώμα των επιτρόπων. Ωστόσο, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Επιτροπή δήλωσε ότι δεν επιθυμούσε πλέον να προβάλει αυτό το επιχειρήμα.

17 Δεύτερον, η Επιτροπή εκτιμά ότι εν πάση περιπτώσει το έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1992 δεν αποτελεί πράξη η οποία θίγει άμεσα και ατομικά τις προσφεύγουσες και ότι κατά συνέπεια αυτές δεν νομιμοποιούνται να προσβάλουν το έγγραφο αυτό, διότι δεν ενομιμοποιούνται ούτε να προσβάλουν την απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1991 ούτε να ζητήσουν την επανάληψη της έρευνας που κατέληξε στην απόφαση αυτή. Η Επιτροπή παρατηρεί συναφώς ότι, ανεξάρτητα από το αν και πότε οι αποφάσεις που λαμβάνονται δυνάμει του κανονισμού 4064/89 μπορούν να αφορούν άμεσα και ατομικά τους μετόχους που ανήκουν στη μειοψηφία, εν προκειμένω δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση όσον αφορά τις προσφεύγουσες, οι οποίες δεν προέβησαν άλλωστε σε καμία παρατήρηση ούτε μετέσχαν καθ' οιονδήποτε τρόπο στη διοικητική διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της αποφάσεως της 19ης Δεκεμβρίου 1991.

18 Τέλος, η Επιτροπή παρατηρεί επικουρικά ότι το έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1992 δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο χωριστού δικαστικού ελέγχου, διότι απλώς επιβεβαιώνει την προηγούμενη απόφαση. Κατά την Επιτροπή, το εν λόγω έγγραφο περιορίζεται στην πραγματικότητα να επαναλάβει ότι κανένας όρος της συμφωνίας δεν είχε ως αποτέλεσμα να παράσχει στη Mediobanca, μόνη ή από κοινού, τον έλεγχο της Generali και να παραθέσει τη σχετική περικοπή της αποφάσεως της 19ης Δεκεμβρίου 1991. Κατά την άποψη της καθής, η προσφυγή των προσφευγουσών αποτελεί στην πραγματικότητα ανεπίτρεπτη απόπειρα προσβολής της προηγούμενης αποφάσεως πολύ μετά τη λήξη της προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 173, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ.

- 19 Οι προσφεύγουσες τονίζουν εκ προοιμίου στην προσφυγή τους ότι η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε, με το έγγραφό της της 31ης Ιουλίου 1992, το δικαίωμά τους να ζητήσουν να κινηθεί εκ νέου η διαδικασία, παραδεχθείσα έτσι σιωπηρώς ότι, αν η απόφασή της στηριζόταν σε ανακριβείς πληροφορίες που είχαν παράσχει οι συντάκτες της κοινοποιήσεως, θα είχε επαρκείς λόγους να υποβάλει την υπόθεση σε επανεξέταση.
- 20 Συναφώς, οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν, καταρχάς, ότι τα πραγματικά περιστατικά που οδήγησαν στην παρούσα διαφορά έχουν την απαρχή τους στην αύξηση του κεφαλαίου της Generali που έγινε τον Ιούλιο του 1991, η ασυνήθης διάρθρωση της οποίας επέτρεψε στη Mediobanca να πάρει τον έλεγχο περίπου 50 000 000 από τις 145 750 000 συμπληρωματικές μετοχές, ανεβάζοντας έτσι το άμεσο μερίδιό της από 5,98 σε 12,84 % του εταιρικού κεφαλαίου. Κατά τις προσφεύγουσες, ο κύριος σκοπός — αν μη ο μοναδικός — της αυξήσεως του κεφαλαίου ήταν να δημιουργηθεί μηχανισμός με τον οποίο θα μπορούσε η Mediobanca να ενισχύσει δυσανάλογα την επιρροή της επί της Generali, πράγμα που θα της επέτρεπε να ασκεί μαζί με τη θυγατρική της Lazard, Euralux, αποτελεσματικό έλεγχο επί της Generali.
- 21 Οι προσφεύγουσες φρονούν ότι από τα στοιχεία που υπάρχουν στον φάκελο προκύπτει ότι, αν η Mediobanca και η Generali είχαν παράσχει χρήσιμες και πλήρεις πληροφορίες, όπως απαιτεί η ισχύουσα κανονιστική ρύθμιση, η Επιτροπή δεν θα μπορούσε να είχε καταλήξει στο ότι η σύνθεση του διοικητικού συμβουλίου της Generali επιβεβαίωνε το ότι η Mediobanca δεν ήταν σε θέση να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί των εταιρικών οργάνων της Generali ούτε θα είχε παραλείψει να αναφερθεί στη σύνθεση της εκτελεστικής επιτροπής. Επίσης, οι προσφεύγουσες θεωρούν ότι, αν το περιεχόμενο και το αποτέλεσμα της συμφωνίας είχαν ανακοινωθεί εξ ολοκλήρου και ως έδει, η Επιτροπή δεν θα μπορούσε να είχε καταλήξει στο συμπέρασμα που αναφέρεται στο σημείο 9 της αποφάσεως της 19ης Δεκεμβρίου 1991, κατά το οποίο δεν υφίστατο «εταιρικός μηχανισμός» που να εξασφαλίζει το αποτέλεσμα των προτάσεων σχετικά με τα όργανα της εταιρίας.
- 22 Με τις παρατηρήσεις τους επί της ενστάσεως απαραδέκτου οι προσφεύγουσες αμφισβητούν, ειδικότερα, την ερμηνεία της Επιτροπής που αποσκοπεί στο να γίνει πιστευτό ότι το «νέο γεγονός» που επικαλέστηκαν ήταν η απλή δημοσίευση του κεμένου της συμφωνίας. Κατά τις προσφεύγουσες, το αληθές «νέο γεγονός» που η δημοσίευση αυτή κατέστησε φανερό ήταν το ότι η Επιτροπή είχε παραπλανηθεί κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας ως προς το αληθές αποτέλεσμα της συμφωνίας και ειδικότερα ως προς τον ρόλο και την πραγματική επιρροή της επιτροπής συντονισμού στα διευθυντικά όργανα της Generali. Μια τέτοια παρερμηνεία της Επιτροπής όσον αφορά την αληθή φύση

της αιτήσεως των προσφευγουσών μπορεί να κλονίσει τους ισχυρισμούς περί απαραδέκτου της Επιτροπής.

23 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν εξάλλου την άποψη της Επιτροπής ότι το κύρος μιας αιτήσεως αναθεωρήσεως υπόκειται στις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες από τις οποίες εξαρτάται η αίτηση αναθεωρήσεως αποφάσεως του Δικαστηρίου ή του Πρωτοδικείου. Η σύγκριση αυτή είναι, κατά την άποψη των προσφευγουσών, διττώς απρόσφορη. Πρώτον, διότι, εφόσον η Επιτροπή είναι διοικητικό και όχι δικαιοδοτικό όργανο, δεν ισχύει ευθέως το επιχείρημα ότι είναι επιθυμητό οι δικαστικές διαδικασίες να καταλήγουν σε οριστικές αποφάσεις. Δεύτερον, διότι η αρμοδιότητα της Επιτροπής να κινήσει εκ νέου μια διαδικασία η οποία κατέληξε στην έκδοση προηγουμένης αποφάσεως, που βασίζεται στην ανακάλυψη ουσιώδους νέου γεγονότος από το μέρος που ζητεί αυτή την εκ νέου κίνηση, αναγνωρίζεται ευρέως σε άλλα πεδία του κοινοτικού δικαίου.

24 Όσον αφορά το επιχείρημα της Επιτροπής ότι οι προσφεύγουσες δεν έχουν ένομο συμφέρον για να ασκήσουν την παρούσα προσφυγή, αυτές υπογραμμίζουν ειδικότερα ότι, αν είχαν ζητήσει να παρέμβουν στη διαδικασία πριν από την έκδοση της αποφάσεως της 19ης Δεκεμβρίου 1991, όπως θα έπρατταν αν γνώριζαν τα στοιχεία που αποκαλύφθηκαν μεταγενέστερα, η ενεργητική τους νομιμοποίηση δεν θα μπορούσε να τεθεί εν αμφιβόλω. Υπενθυμίζουν ότι εν πάση περιπτώσει τα συμφέροντά τους θίγονται ακόμη πιο άμεσα απ' ό,τι τα συμφέροντα των εργαζομένων στις οικείες επιχειρήσεις, των οποίων η δυνητική ενεργητική νομιμοποίηση αναγνωρίστηκε με τη διάταξη που εκδόθηκε κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων στις 15 Δεκεμβρίου 1992 από τον Πρόεδρο του Πρωτοδικείου στην υπόθεση T-96/92 R, CCE Grandes Sources κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. II-2579, σκέψεις 31 επ.). Οι προσφεύγουσες εξήγησαν στην επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι η ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ Mediobanca και Lazard που απαγορεύει σ' αυτές να παραχωρήσουν τα μερίδιά τους σε τρίτους ήταν γνωστή από καιρού και ότι τα πρακτικά της γενικής συνελεύσεως της Generali του 1991 έκαναν σχετική μνεία. Όμως, η πραγματική φύση της συμφωνίας τους είχε αποκρυβεί. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι προσφεύγουσες δεν ζήτησαν να παρέμβουν στη διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής ή να λάβουν το κείμενο της αποφάσεως που εκδόθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 1991.

25 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν, τέλος, το επιχείρημα της Επιτροπής ότι το έγγραφο της 31ης Ιουλίου 1992 δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο χωριστού δικαστικού ελέγχου, για τον λόγο ότι απλώς επιβεβαιώνει την προηγούμενη

απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1991. Ειδικότερα, υποστηρίζουν ότι η αίτησή τους περί ανακινήσεως της υποθέσεως αφορούσε σχεδόν αποκλειστικά στην αναλυτική μελέτη των νέων στοιχείων που αποκαλύφθηκαν μετά την αρχική απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1991 και ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να επικαλεστεί το γεγονός ότι δεν έλαβε υπόψη τα νέα αυτά στοιχεία για να δικαιολογήσει τον χαρακτηρισμό της του εγγράφου της 31ης Ιουλίου 1992 ως αμιγώς βεβαιωτικού της προηγούμενης αποφάσεως.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

Όσον αφορά το νομικό πλαίσιο της διαφοράς

- 26 Δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού 4064/89, οι πράξεις συγκεντρώσεως κοινοτικών διαστάσεων πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή εντός προθεσμίας μιας εβδομάδας από της συνάψεως της συμφωνίας ή της δημοσιεύσεως της προσφοράς αγοράς ή ανταλλαγής ή της αποκτήσεως συμμετοχής στον έλεγχο της επιχειρήσεως. Η κοινοποίηση αυτή έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, διότι η συγκέντρωση δεν μπορεί, πλην ρητής εξαιρέσεως, να πραγματοποιηθεί ούτε πριν από την κοινοποίησή της ούτε σε διάστημα τριών εβδομάδων μετά την κοινοποίησή της. Παράλληλα, για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του ελέγχου και η ασφάλεια δικαίου των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, η Επιτροπή οφείλει να τηρεί, σύμφωνα με το άρθρο 10 του ίδιου κανονισμού, αυστηρές προθεσμίες για την κίνηση διαδικασίας, καθώς και για την έκδοση της τελικής αποφάσεως, άλλως η πράξη θεωρείται συμβατή με την κοινή αγορά.
- 27 Όσον αφορά ειδικότερα την έρευνα της κοινοποίησεως και της κινήσεως της διαδικασίας, το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 4064/89 προβλέπει ότι εντός προθεσμίας ενός μηνός η Επιτροπή πρέπει να διαπιστώσει με απόφαση είτε ότι η πράξη της συγκεντρώσεως δεν εμπίπτει στον κανονισμό είτε ότι η εν λόγω πράξη δεν προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό της με την κοινή αγορά και ότι δεν συντρέχει λόγος να αντιταχθεί στην πράξη αυτή είτε ακόμη ότι η πράξη προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες και ότι πρέπει να κινήσει τη διαδικασία.
- 28 Ο κανονισμός 4064/89 δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη που να προβλέπει ρητά τη δυνατότητα να ζητηθεί από την Επιτροπή η εκ νέου κίνηση μιας διαδικασίας. Το άρθρο 8, παράγραφος 5, περίπτωση α', επιτρέπει εντούτοις στην Επιτροπή να ανακαλέσει μια απόφαση που κήρυξε, βάσει της παραγράφου 2 του

ιδιου άρθρου, μια συγγέντρωση συμβατή με την κοινή αγορά, ιδίως όταν αυτή στηρίχθηκε σε στοιχεία ανακριβή ή κτηθέντα δολίως.

Όσον αφορά την ένσταση απαραδέκτου που προέβαλε η Επιτροπή

29 Κατά το άρθρο 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις που αναγράφονται στο πρώτο εδάφιο του ίδιου άρθρου, να ασκήσει προσφυγή «κατά των αποφάσεων που απευθύνονται σ' αυτό, καθώς και κατά των αποφάσεων που, αν και εκδίδονται ως κανονισμοί ή αποφάσεις που απευθύνονται σε άλλο πρόσωπο, το αφορούν άμεσα και ατομικά».

30 Για να κριθεί το παραδεκτό της παρούσας προσφυγής, πρέπει να τονιστεί πρώτον ότι, όπως δέχθηκε ήδη το Δικαστήριο (βλ. τη διάταξη της 27ης Ιανουαρίου 1993, C-25/92, Miethke κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1993, σ. I-473), δεν αρκεί να έχει σταλεί ένα έγγραφο από ένα κοινοτικό όργανο στον αποδέκτη του, σε απάντηση αιτήσεως που υπέβαλε ο τελευταίος, για να μπορεί να χαρακτηριστεί το έγγραφο αυτό ως απόφαση, κατά την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, παρέχουσα το δικαίωμα ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως. Πράξεις ή αποφάσεις που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 173 της Συνθήκης, αποτελούν μόνον τα μέτρα που παράγουν υποχρεωτικά έννομα αποτελέσματα, τα οποία είναι ικανά να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, τροποποιώντας ουσιαστικά την έννομη κατάστασή του (βλ. την απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Δεκεμβρίου 1992, T-10/92, T-11/92, T-12/92 και T-15/92, Cimenteries CBR κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2667, σκέψη 28).

31 Δεύτερον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, όπως προκύπτει επίσης από τη νομολογία του Δικαστηρίου, όταν μια πράξη της Επιτροπής είναι αρνητική, πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τη φύση της αιτήσεως της οποίας αποτελεί την απάντηση (βλ., ως πλέον πρόσφατη, την απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 1992, C-15/91 και C-108/91, Buckl κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-6061, σκέψη 22). Ειδικότερα, η άρνηση ενός κοινοτικού οργάνου να προβεί στην ανάκληση ή στην τροποποίηση μιας πράξεως δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αυτή η ίδια ως πράξη της οποίας η νομιμότητα μπορεί να ελεγχθεί, σύμφωνα με το άρθρο 173 της Συνθήκης, πλην αν η πράξη που το κοινοτικό όργανο αρνήθηκε να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει θα μπορούσε αυτή η ίδια να προσβληθεί δυνάμει της διατάξεως αυτής (βλ. για πράξεις κανονιστικής φύσεως, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 1972, 42/71, Nordgetreide κατά Επιτροπής, ECR 1972, σ. 105, σκέψη 5, της 26ης Απριλίου 1988, 97/86, 193/86, 99/86

και 215/86, Αστέρης κ.λπ. και Ελλάς κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 2181, σκέψη 17, της 17ης Μαΐου 1990, C-87/89, Sonito κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-1981, σκέψη 8· βλ. επίσης τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Gulmann στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση Buckl κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 14).

- 32 Εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν στην Επιτροπή αίτηση κινήσεως εκ νέου της διαδικασίας σχετικά με την πράξη συγκεντρώσεως μεταξύ Mediobanca και Generali, επί της οποίας η Επιτροπή αποφάνθηκε με απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1991. Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η κοινοποιηθείσα πράξη δεν ενέπιπτε στον κανονισμό 4064/89, διότι η Mediobanca δεν ήταν σε θέση, μετά την κοινοποιηθείσα πράξη, να ασκήσει μόνη ή από κοινού με άλλες επιχειρήσεις «αποφασιστική επιρροή» επί της Generali (βλ. πιο πάνω σκέψη 2).
- 33 Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, μέσω της αιτήσεώς τους περί κινήσεως εκ νέου της διαδικασίας, οι προσφεύγουσες απέβλεπαν στην πραγματικότητα να επιτύχουν από την Επιτροπή, αφενός μεν, την έκδοση αποφάσεως ανακλήσεως της προηγούμενης αποφάσεως της 19ης Δεκεμβρίου 1991, για τον λόγο ότι στηριζόταν επί ανακριβών πραγματικών περιστατικών, αφετέρου δε, την έκδοση νέας αποφάσεως που να αφορά την πράξη που της είχε κοινοποιηθεί. Η αλληλογραφία της 31ης Ιουλίου 1992, που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας διαφοράς, πρέπει επομένως να ερμηνευθεί ως άρνηση της Επιτροπής να προβεί σε τέτοια ανάκληση, και κατά συνέπεια, να εξετάσει εκ νέου την πράξη που της είχαν υποβάλει τα κοινοποιήσαντα μέρη. Δεν αμφισβητείται ότι οι προσφεύγουσες έχουν την ιδιότητα του τρίτου σε σχέση με την απόφαση που εξέδωσε αρχικά η Επιτροπή στις 19 Δεκεμβρίου 1991 και απηύθυνε στις επιχειρήσεις που μετείχαν στην επίμαχη πράξη συγκεντρώσεως. Υπό τις περιστάσεις αυτές και σύμφωνα με την προαναφερθείσα αρχή (σκέψη 31), οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να αξιώσουν την ανάκληση της αρχικής αποφάσεως της 19ης Δεκεμβρίου 1991 παρά μόνον στο μέτρο που η απόφαση αυτή τις αφορά άμεσα και ατομικά, κατά την έννοια του άρθρου 173, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.
- 34 Συναφώς, το Πρωτοδικείο τονίζει, εκ προοιμίου, ότι το γεγονός και μόνον ότι μια πράξη μπορεί να ασκήσει επίδραση στις σχέσεις που υφίστανται μεταξύ των διαφόρων μετόχων μιας εταιρίας δεν αρκεί για να μπορεί να θεωρηθεί ότι η πράξη αυτή αφορά άμεσα και ατομικά οποιονδήποτε από τους μετόχους αυτούς. Πράγματι, μόνον η ύπαρξη ειδικών περιστάσεων θα μπορούσε να νομιμοποιήσει έναν τέτοιο μέτοχο, ο οποίος ισχυρίζεται ότι η πράξη έχει

αντίκτυπο στη θέση του εντός της εταιρίας, να ασκήσει προσφυγή δυνάμει του άρθρου 173 της Συνθήκης (βλ. την απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1969, 10/68 και 18/68, Eridania κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 159).

35 Όσον αφορά τον έλεγχο του αν τέτοιες ειδικές περιστάσεις συντρέχουν στην προκειμένη υπόθεση, το Πρωτοδικείο εκτιμά, πρώτον, ότι οι προσφεύγουσες, που επικαλούνται την ιδιότητά τους ως μετόχων ενός από τα κοινοποιήσαντα μέρη, δεν περιλαμβάνονται μεταξύ των τρίτων των οποίων η νομική ή υλική κατάσταση μπορεί να επηρεαστεί από την εν λόγω απόφαση. Πράγματι, η διαπίστωση της Επιτροπής, υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 4064/89, ότι μια πράξη που της κοινοποιήθηκε δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού αυτού δεν μπορεί να τροποποιήσει από μόνη της το περιεχόμενο και το εύρος των δικαιωμάτων των μετόχων των μερών που προέβησαν στην κοινοποίηση, είτε πρόκειται για τα περιουσιακά τους δικαιώματα είτε για τη δυνατότητα που τους παρέχουν αυτά να μετέχουν στη διοίκηση της εταιρίας. Εν προκειμένω, οι προσφεύγουσες, που περιορίζονται στο σημείο αυτό στην επίκληση ότι «είναι αυτονόητο ότι η απόκτηση από τη Mediobanca τέτοιας επιρροής θα μειώσει σοβαρά την αποτελεσματικότητα των ψήφων των παραμενόντων μετόχων, όπως είναι οι προσφεύγουσες, που αποτελούν εφεξής τη μόνιμη μειοψηφία» (σημείο 3.3 των παρατηρήσεων επί της ενστάσεως απαραδέκτου), δεν απέδειξαν ότι η απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1991 έθιξε τη νομική ή υλική τους κατάσταση.

36 Το Πρωτοδικείο τονίζει, δεύτερον, ότι η απόφαση αυτή, με την οποία διαπιστώνεται ότι η κοινοποιηθείσα πράξη συγκεντρώσεως δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού 4064/89, θίγει τις προσφεύγουσες, υπό την ιδιότητά τους ως μετόχων της Generali, όπως και κάθε ένα από τους μετόχους της εταιρίας αυτής, που ανέρχονται στις 140 000 περίπου. Πράγματι, και αν ακόμη γίνει δεκτό ότι, όπως ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες και αντίθετα απ' ό,τι υποστηρίζει η απόφαση, η Mediobanca απέκτησε μόνη ή μαζί με άλλες επιχειρήσεις τον έλεγχο της Generali, αυτή η απόκτηση ελέγχου επηρεάζει τα συμφέροντα των προσφευγουσών υπό τους ίδιους όρους όπως και των λοιπών μετόχων. Επομένως, η απόφαση της Επιτροπής της 19ης Δεκεμβρίου 1991 δεν αφορά ατομικά τις προσφεύγουσες, εφόσον ιδίως, αφενός μεν, η συμμετοχή τους στο κεφάλαιο της Generali ήταν, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών και για καθένα από αυτές, κατώτερη του 0,5 % του εταιρικού κεφαλαίου, αφετέρου δε, δεν απέδειξαν ότι τελούν, λόγω της αποφάσεως αυτής, σε διαφορετική κατάσταση απ' ό,τι οι λοιποί μέτοχοι. Όπως έχει δεχθεί το Δικαστήριο, «υποκείμενα άλλα από τους αποδέκτες μιας αποφάσεως δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι τα αφορά ατομικά, παρά μόνον αν τα θίγει λόγω ορισμένων ξεχωριστών ιδιοτήτων ή μιας πραγματικής καταστάσεως που τα διακρίνει σε

σχέση με κάθε άλλο πρόσωπο και για τον λόγο αυτό τα εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο με αυτόν του αποδέκτη» (απόφαση της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 937).

- 37 Το Πρωτοδικείο θεωρεί, τέλος, ότι κακώς ισχυρίζονται οι προσφεύγουσες, για να υποστηρίξουν ότι τις αφορά ατομικά η απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 1991, ότι δεν μπορεί να τεθεί εν αμφιβόλω το έννομο συμφέρον τους προς άσκηση προσφυγής, κατά το μέτρο που, αν είχαν ζητήσει να παρέμβουν στη διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση της αποφάσεως αυτής — όπως θα έπρατταν αν τελούσαν σε γνώση των στοιχείων που αποκαλύφθηκαν μεταγενέστερα —, θα διέθεταν, σύμφωνα με πάγια νομολογία τόσο σε θέματα ανταγωνισμού και κρατικών ενισχύσεων όσο και σε θέματα ντάμπινγκ και επιδοτήσεων (βλ. την προπαρατεθείσα διάταξη CCE Grandes Sources κ.λπ. κατά Επιτροπής, και τις εκεί παρατιθέμενες αποφάσεις του Δικαστηρίου), ένδικο βοήθημα για να προστατεύσουν τα έννομα συμφέροντά τους.
- 38 Πράγματι, και αν ακόμη γίνει δεκτό ότι η νομολογία αυτή μπορεί να μεταφερθεί στο πλαίσιο της ενδίκου προσβολής των πράξεων συγκεντρώσεως, οι λόγοι που αφορούν, αφενός μεν, την ασφάλεια δικαίου των επιχειρηματιών, αφετέρου δε, το σύντομο των προθεσμιών που χαρακτηρίζει τη γενική οικονομία του κανονισμού 4064/89, επιβάλλουν, εν πάση περιπτώσει, η αίτηση κινήσεως εκ νέου της διαδικασίας, που αιτιολογείται με την ανακάλυψη ενός υποτιθέμενου νέου γεγονότος, να υποβάλλεται εντός ευλόγου προθεσμίας.
- 39 Εν προκειμένω το Πρωτοδικείο θεωρεί ότι, αφενός μεν, η άτυπη επαφή που είχαν οι προσφεύγουσες με τις υπηρεσίες της Επιτροπής στις 6 Μαΐου 1992 δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αίτηση κινήσεως εκ νέου της διαδικασίας, αφετέρου δε, η αίτηση κινήσεως εκ νέου της διαδικασίας που αυτές υπέβαλαν στην Επιτροπή στις 16 Ιουνίου 1992, καίτοι οι ίδιες οι προσφεύγουσες δήλωσαν ότι έλαβαν γνώση «περί τα τέλη Μαρτίου/αρχές Απριλίου 1992» του υποτιθέμενου νέου γεγονότος, δηλαδή του πλήρους κειμένου της συμφωνίας του Παρισιού του 1985, είναι εκπρόθεσμη, διότι δεν την υπέβαλαν εντός ευλόγου προθεσμίας. Κατόπιν αυτού, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα των προσφευγουσών περί υπέρθετου υποτιθέμενου νέου γεγονότος.

40 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι η απόφαση της Επιτροπής της 19ης Δεκεμβρίου 1991 δεν αφορά άμεσα και ατομικά τις προσφεύγουσες και ότι, κατ' ακολουθία, η προσφυγή δεν είναι παραδεκτή, χωρίς να χρειάζεται να αποφανθεί επί του ζητήματος αν, υπό διαφορετικές περιστάσεις, η επίκληση νέου γεγονότος θα μπορούσε να επιτρέψει στις προσφεύγουσες να εκφύγουν από το σύστημα των προθεσμιών ασκήσεως των προσφυγών που προβλέπει η Συνθήκη.

Επί των δικαστικών εξόδων

41 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εφόσον οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να γίνει δεκτό το αίτημα της Επιτροπής και να καταδικαστούν εις ολόκληρον στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (δεύτερο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή ως απαράδεκτη.**
- 2) Καταδικάζει τις προσφεύγουσες εις ολόκληρον στα δικαστικά έξοδα.**

Cruz Vilaça

Barrington

Biancarelli

Briët

Καλογερόπουλος

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 28 Οκτωβρίου 1993.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

J. L. Cruz Vilaça